

МОВОЗНАВЧИЙ ТУРНІР Для учнів 6-7 класів

Вчитель. Доброго дня, дорогі друзі! Сьогодні у цьому класі зібралися справжні шанувальники рідної мови. Мова супроводжує нас протягом усього життя. Навчившись говорити у ранньому дитинстві, до кінця своїх днів ми розкриваємо для себе таїну слова. Найпліднішими в пізнанні мовних секретів є, звичайно, шкільні роки. Є у школі справжні знавці мови. Дехто з них сьогодні готовий до участі у мовознавчому турнірі.

ТУР I. Отже, шановні учасники, прошу уваги. Вам потрібно зараз представити свої команди (назву, девіз).

Представлення команд.

А оцінювати наші тури буде вельмишановне журі. (*Представлення журі*).

ТУР II. Українська мова є однією з найбільш розвинених і багатих мов світу. багатство мови виявляється передусім у кількості слів. Володіння багатством засобів рідної мови дозволяє досягти точності вираження думок, виразності у висловленні почуттів, дає змогу сприймати й усвідомлювати зміст чужих висловлювань.

Ще однією характерною особливістю української мови є її милозвучність. Українські поети з великою любов'ю та ніжністю ставилися до рідної мови, про це вони писали у своїх віршах.

І зараз вас, шановні учасники, чекає конкурс на краще читання віршів про мову.

ТУР III. Наступне наше завдання полягатиме в тому, що вам потрібно відповісти на питання про одну з частин мови (на вибір гравців).

ТУР IV. У наступному завданні вам потрібно знайти половинку прислів'я про мову.

- Слово – не горобець, вилетить – не спіймаєш.
- Слово – не стріла, а глибше ранить.
- Правдиве слово і меч здолає.
- Вола в'яжуть мотузком, а людину – словом.
- Де багато слів, там мало діла,
- Занедбаєш науку в молодості, пожалкуєш у старості.
- Розумну річ приємно й слухати.
- Слово до слова - зложиться мова.
- Скільки ти знаєш мов, стільки разів ти людина
- Учений іде, а неук слідом спотикається.
- Не хочеш почути поганих слів, не кажи їх сам
- Птицю пізнають по пір'ю, а людину – по мові.
- З тобою розмова, як з вітром полова.
- Як овечка: не мовить і словечка.
- Хто своєї мови цурається, хай сам себе стидається.

Конкурс глядачів. Доки наші команди працюють над завданням, я пропоную провести «Веселу перерву», на яку запрошую наших глядачів.

Відгадайте загадки:

- Чорний Іван, дерев'яний каптан: де носом проведе, там помітку кладе (Олівець).
- Сама мовчить, а сто дурнів навчить (Книга).
- Злита з хвостиком ця крапка, невелика власне лапка, робить паузу і всім знайома, а зветься вона... (Кома).

(За кожна правильну відповідь – 1 бал).

ТУР У. Дуель капітанів

А зараз перевіримо, як наші капітани підготувалися до гри. Завдання капітанам таке: замінити вираз словом іншомовного походження.

Завдання для I команди:

- Винагорода, що вручається переможцю (приз).
- Масове інфекційне захворювання (епідемія).
- Льодова гора, що плаває в морі (айсберг).
- Слова, що мають протилежне значення (антоніми).
- Завіса з тканини на дверях (порт'єра)
- Відступ у першому рядку тексту (абзац).
- Прохід, прокладений під землею (тунель).
- Жорстока, самовладна людина (деспот).

Завдання для II команди:

- Слова, близькі за значенням (синоніми).
- Той, хто любить Батьківщину (патріот).
- Особа, що очолює навчальний заклад (директор).
- Розмова між двома особами (діалог).
- Пристосування живих організмів до кліматичних умов (адаптація).
- Людина, що ставить над усе особисті інтереси (егоїст).
- Особа, що виголошує промову (оратор).
- Старовинне слово, що вийшло з ужитку (архаїзм).

ТУР УІ. Наступний наш тур називається «Розв'яжіть кросворд».

Доки команди працюють, ми знову пограємо з глядачами. Вам потрібно відгадати жартівливі загадки.

- Яке місто літає (Орел).
- З якого крана не набереш води (підйомного).
- Яку державу влітку можна носити на голові? (Панаму),
- Який півострів (у Росії) постійно жаліється на малі розміри? (Ямал).
- Що спільного між порожнім будинком і неслухняним хлопчиком? (пустують).
- Чи можна з буряка зробити бурю? (прибрати КА).
- З чого починається день? (з букви д).
- Чим ранок кінчається, а кінець починається? (літерою к).

ТУР УІІ. Наступний наш називається «Чорний ящик».

Завдання для I команди.

У цьому ящику предмет, що по-різному називається в українській і російській мовах, хоча обидва походять від одного давнього кореня. З'явилося у давньоіндійській мові, звучало приблизно як шаккара і означало пісок. Згодом потрапило до Персії, потім – Австралії, звідти до Італії, Німеччини. Від німців до поляків, а вже від поляків було запозичене українцями. Що у чорному ящику? (Відповідь – цукор).

(У німців звать цукер, в італійців цуккоро, у персів – сукхар. До російської мови прийшло від персів до греків – сакхаро).

Завдання для II команди.

У чорному ящику три яблука. перше завезене до Росії з Голландії у XVII столітті (в Голландію з Америки). Його називали «земляне», або «чортове яблуко». Друге – завезене з Південної Америки. Французи та італійці його називали «яблуком кохання», «золотим яблуком». Спочатку його вирощували у приватному ботанічному саду Демидова у Москві. Третє «яблуко» - китайське, так і називається китайське яблуко.

(Правильна відповідь – 1 яблуко – картопля, 2 – помідор, 3 – апельсин).

ТУР VIII. Цей тур називається «Словникар». Командам потрібно за 5 хвилин скласти якомога більше слів (іменників). Слово «ФАРМАКОЛОГІЯ».

Вчитель. Завершуючи нашу гру, можемо зробити висновок про те, що наша мова – не тільки навчальний предмет, але й засіб пізнання світу, шлях до поглиблення наших знань про нього. І чим краще, досконаліше ми будемо володіти мовою, тим більше можливостей розширити свій кругозір, поглибити свої знання, і це нам вдасться, якщо ми знатимемо, розвиватимемо і розумітимемо українське слово.